

Bytové družstvo nemůže ospravedlnit diskriminaci hlasováním svých členů

Tisková zpráva Veřejného ochránce práv, 18. června 2020

Bytové družstvo odmítlo své člence se zdravotním postižením povolit zřízení dálkového otevírání vchodových dveří, přestože to odůvodňovala zdravotními problémy a nabízela, že náklady uhradí. Podle ombudsmana jde o nepřímou diskriminaci z důvodu zdravotního postižení a ani hlasování členů nemůže popřít zákonný nárok. Doporučil proto družstvu, aby stěžovatelce vyhovělo a postupovalo v souladu se zákonným účelem družstva zajišťovat bytové potřeby svých členů.

Není to první případ, kdy bytové družstvo odmítlo vyhovět specifickému požadavku člověka s postižením. Družstva se někdy odvolávají na to, že zamítnutí je výsledkem hlasování členů družstva, nebo že nelze „zvýhodnit“ jen jednoho člena družstva.

„Družstevní demokracie sice umožňuje rozhodování členů družstva v záležitostech souvisejících s jejich bytovými potřebami, ale může narážet na limity, jakými jsou např. dobré mravy nebo zákaz diskriminace vyplývající ze zákona,“ vysvětluje ombudsman Stanislav Křeček a dodává: *„Hovořit o zvýhodňování je obvyklý omyl bytových družstev. V případě lidí s postižením nejde o zvýhodnění, ale o přijetí opatření, které vyrovná podmínky a umožní členovi s postižením užívat bydlení se stejným komfortem a ve stejném rozsahu, v jakém ho užívají ostatní.“*

V tomto konkrétním případě je stěžovatelka držitelkou průkazu ZTP, má vážné kardiovaskulární problémy a její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se může náhle zhoršit. Bydlí v 7. patře a většinu dne je v bytě sama. Vstup do domu je možný pouze s čipem, vchodové dveře nelze otevřít na dálku, návštěvníkům je nutné jít otevřít. Vzhledem ke svému zdravotnímu stavu se stěžovatelka obává, že v případě neočekávané komplikace nebude moci sejít nebo sjet výtahem dolů a otevřít přivolané zdravotnické záchranné službě. Od roku 2015 proto opakovaně žádá družstvo o zřízení dálkového otevírání, které by jí umožnilo vchodové dveře do domu otevřít z bytu. Informovala družstvo, že náklady je ochotná uhradit z vlastních zdrojů. Její návrh na instalaci zařízení členská schůze družstva zamítla. Zdůvodnila to obavou ze snížení bezpečnosti v domě.

Nezbytnost dálkového otevírání potvrdil i oslovený ošetřující lékař stěžovatelky. Rovněž vyžádané vyjádření Zdravotnické záchranné služby potvrdilo, že absence dálkového otevírání dveří je pro záchrannou službu komplikací, která může mít vliv na rychlost poskytnutí pomoci. V případě naléhavé situace, kdy není možné přístup do domu zajistit jinak (otevření dveří některým ze sousedů, hození klíčů nebo čipu oknem apod.), musí záchranná zdravotnická služba požádat o zajištění vstupu Policii ČR nebo Hasičský záchranný sbor ČR, což poskytnutí pomoci oddaluje.

Stěžovatelka je s ohledem na svůj dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav z pohledu antidiskriminačního zákona člověkem se zdravotním postižením, takže má právo na přijetí přiměřených opatření k vyrovnání podmínek s ostatními. V tomto případě jde o dálkové otevírání dveří umožňující při náhlé zdravotní komplikaci přístup zdravotnické záchranné službě do budovy. Stěžovatelce by umožnilo užívat byt stejně nerušeně jako ostatním členům bez rizika nepříznivých následků, pokud by se k ní záchranná služba nedostala včas.

„Družstvo by nemuselo vyhovět, pokud by zřízení dálkového otevírání představovalo nepřiměřenou finanční zátěž, což ale není tento případ, protože stěžovatelka je ochotna vše zaplatit. Nelze ani souhlasit s argumentem družstva, že by pak muselo dálkové otevírání zřídit i ostatním členům družstva. Povinnost přijímat přiměřená opatření se vztahuje pouze k lidem se zdravotním postižením,“ konstatuje ombudsman. Družstvo podle něj nepřišlo ani s jiným adekvátním řešením.

Ombudsman po posouzení případu dospěl k závěru, že se družstvo vůči stěžovatelce dopustilo nepřímé diskriminace z důvodu zdravotního postižení. Družstvu doporučil, aby svůj závěr přehodnotilo. *„To, že členská schůze požadavek odmítla, neznamená, že ho nemůže projednat znovu. Měla by přitom zohlednit všechny skutečnosti, včetně lékařské zprávy a stanoviska záchranné služby. Nezáleží také na tom, zda i ostatní členové o systém projeví zájem nebo ne, protože nárok stěžovatelky vychází ze zákazu diskriminace z důvodu zdravotního postižení,“* uzavírá ombudsman.